

თეატრი და ცხოვრება

ავაჯგათ სალიტერატურო ექვსჯან

№ 18. — 1914

ფ ა ს ი 10 ჰ

კვირა, 6 ივლისი.

ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“ დღეიდან ამ წლის ბოლომდე გაგზავნით ჰღირს 3 მ. ფულის წარმოდგენ შეიძლება ნაწილნაწილადც. მისამართი: Тифлиς, ред. „Театри да Цховრება“ — Иосифу Имедашვილ ვისაც ხვედრი ფული არ შემოუტანია, მოძავალი კვირიდან ჟურნალი აღარ გაგზავნება.

დ. კლიაშვილი
ავადმეფობისა გამთ

1) დროს ნუ ვკარგავთ, შეთაურა	1	ზ. ფაღაშვილის ოპერისა	8
2) მილოცვა, კიტა ამაშიძისა	2	10) საქართველო, ლექსი ბალმონტისა	9
3) პირველი ცრემლი, ღ. კიკელაშვილისა	2	თარგ. ბ. ახოსანიანი	9
4) მ. გობეჩიას ხსოვ. კნ. ნინო ორბელიანისა	3	11) „ისონის ოინები“, ვოდ. (დასას- რული) ივ. გამარაშვილისა	10
5) „სინათლის“ „დაშხამარებელს“, ა. გედევანიშვილისა	3	12) სითეატრო შენიშენები, აქილესისა	12
6) რკალები—მკვდარი თუ ცოცხალი, აკაკი შაშავასა	5	13) „ნასტაველი შვილი“, რ. ჯიბაძისა	13
7) ალბომისათვის, ლექ. ს. ფაშაღვიძლისა	6	14) ქართული სახალხო თეატრის ის- ტორია, გ. ჯაბაურისა	13
8) კომპოზიტორ დ. არაყიშვილის თხზულებანი, გ. სეფუარეაძისა	7	15) სახალხო სახლი, აჩადაძისა	15
9) „აბესალომ და ეთერი“ ლობრეტო,	7	16) წვრილი ამბები	16
		17) განცხადებანი	16

შექსპირი ქართულად!

გამოცემა ივანე მაჩაბლის თარგმანებისა.

მიიღება ხელისმოწერა ივანე **შექსპირის** რვა ტრადიციის გამოცე-
მაჩაბლის მიერ ნათარგმან მანუალის (ჰამლეტი, ოტელიო,
მეფე ლირი, მაკბეთი, იულიოს კეისარი, ანტონიუს და კლეოპატრა, კორიოლანოს
და რიჩარდ მესამე.)—გამოცემა იქნება ერთ წიგნად და შეიცავს ათასამდე გვერდს,
დიდი ფორმატისას. გამოცემას დაერთვის ბიოგრაფიები შექსპირისა და ივანე მაჩა-
ბლისა და მათივე სურათები.—ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გა-
დიდებული იქნება. ვისთვისაც ერთად ფასის გადახდა სამიძიოა,—მათთვის ხელისმო-
წერა განაწილებულია სამს ვადალ: პირველი შემოსაძანი—1 მან., მეორე—პირ-
ველ ნოემბერს—1 მან. და მესამე—1 მან. 7 იანვარს 1915 წელს.

წიგნი დარიგდება 1915 წელს თებერვლის განმავლობაში. ხელისმოწერა მიიღება
თბილისში: ქართვ. შორის წერაკითხვის საზოგადოების გამაგრებულ მაღაზია-
ში, და გამოცემლის საკუთარ ბინაზე (ოლგის ქუჩა, 52) და ქუთაისში მთავრი.

წიგლისა და ოცხელის წიგნის მაღაზიებში.

გამომცემელი კნ. ანასტასია ალექსანდრეს ასული მაჩაბლისა.

№ 18

წლიურად 5 მ., ნაგვარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ქარ. დრ. საზ. კანტორაში და „სორაპანი“-ს სტამბაში. მისამართი: თიფლისი, გრუზინსკი თეატრი, რედ. „Театри да Цховреба“ Юс. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საკითხებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება ქართ. თეატრის კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 6—8 ს., ტელეფონი რედაქციისა № 7-95, სტამბისა — 15-41.

№ 18

კ ვ ი რ ა ბ ი ვ ლ ი ს ი

1914 წ.

6 ი ვ ლ ი ს ი.

დროს ნუ ვკარგავთ ხელოვნებასთან ერთად ამ ბოლო ხანებში სასცენო ტენზიკაც საოკრად განვითარდა: ახალ-ახალი მოწყობილებანი, სცენაზე რომ სინამდვილეს ჰქმნიან, დეკორაციების სწრაფი ცვლა და მით ანტრაქტების შემცირება, საკმაოდ წინ წავიდა, მაგრამ ჩვენი თეატრი-კი ჯერ კიდევ თითქმის 10-20 წლის წინანდელ მდგომარეობაშია.

გაქიანურებული ანტრაქტები, გამოცხადებულ დროზე წარმოდგენების დაუწყობლობა, წარმოდგენის დროს დაბაზის ანუ ლოყების კართა შეხლა-შემოხლა, უჯერ-მაჯერო შესვლა-გასვლა, -- იი, რა აუფერულეს ჩვენს წარმოდგენებს და შთაბეჭდილების მთლიანობას ამახინჯებს.

რამდენჯერ ყოფილა, რომ თვით პიესის ერთი მოქმედება 10—25 წუთს მეტს არ გაგრძელებულა, ხოლო ანტრაქტი-კი ნახევარ საათხდედაც მეტს ხანს გაუქიანურებიათ ხოლმე და ამ მიზეზით იშვიათად, რომ წარმოდგენა თორმეტსა ანუ პირველ საათზე აღრე გაეთავებინათ.

და ეს რომ დიდი საფრთხულია ჩვენი თეატრის მუდმივ მასურებელისა, თითქო ვერც-კი შეუგვნიათ.

თუ თეატრს ცოცხალი, საზრიანი სვლა ჰსურს, მუდმივ მასურებელთა მდგომარებას უნდა შეეგუოს.

ჩვენი თეატრის მასურებელი-კი, როგორც არა ეთგზის აღგვინიშნავს, საზოგადოების დემოკრატიული ნაწილია, — საშუალო შექმლების ინტელიგენცია, წვრილვაქარ-

მოხელენი და მოსწაულე ახალგაზლობა, — რომლისათვისაც დროს დიდი მნიშვნელობა აქვს: დილით აღრე თავის საქმეს უნდა მიხედოს და ღამის გატება მუდამ არ შეუძლიან გარდა ამისა, ქალაქის განაპირა ნაწილის მცხოვრებნი სიშორისა გამო თეატრში იშვიათად დაიარბიან, რადგან, იციან წარმოდგენა დროით ვერ გათავდება, რომ ტრამვის მიუსწრონ დი შინ აღრე დაბრუნდენ.

ყველა ამას შესაფერი და სწრაფი ანგარიში უნდა გაეწიოს, თუ გვიან და ჩვენმა თეატრმა უფრო მიზანშეწონილად შეასრულოს თავისი დანიშნულება ე. ი. ამ თავიდანვე ღონისძიებანი იქმნეს მიღებული, რომ ანტრაქტები მინიმუმად შემცირდეს, რათა წარმოდგენა გათავდეს არა უგვიანეს 11 საათის (უკიდურეს შემთხვევაში 11 $\frac{1}{2}$ ს.), მტკიცედ იქმნეს დატული წესი გამოცხადებულ დროზე წარმოდგენის დაწყებისა, ფარდის ახდის დროს დაბაზის და ლოყების კარებები უეჭველად დაიკეტოს და სხ

ამ გვარად ჩვენ დავიზოგავთ დროს, რაც ასე ძვირფასია თანამედროვე მასურებელისათვის: საშუალება მიეცემა თეატრში უფრო ხშირად იაროს, რაკი მეორე დღეს მოცდენის შიში აღარ ექნება და წარმოდგენითაც უფრო სრული შთაბეჭდილება განიცადოს...

დროს ასე დაზოგვა არა ნაკლებ უშეღავათებს მსახიობთაც...

თეატრის მესვეურნო, დრო ძვირად ჰღირს და უქმად ნუ დაჰკარავთ!

მ ი ლ ო ც ე ა

(სრულიად საქართველოს სენის მოღვაწეთა პირველ ყრილობაზე წარმოთქმული 8 ივნისი)

ბატონებო!

ნება მომეცით მოგილოცოთ მეც ეს დიდ-მნიშვნელოვანი დღეობა ჩვენის სასცენო დღე-სასწაულისა იმ დაწესებულების მაგიერ, რომელიც შეძლებისა და მოხერხებისა გვარად ემსახურება სათეატრო ხელოვნების განვითარებას ერთ მიყრუებულ პროვინციაში.

ქართული თეატრი, როგორც ქართული მწერლობა, სხვას არას ამტკიცებ!-რა, თუ არ იმას, რომ ქართველი ერის სული ძლიერია და შეუდრეკელი მიუხედედად ათას გვარის სულის შემხუთავისა და ხელის შემშლელის გარემოებისა ჩვენი თეატრიც და მწერლობაც თვალსაზრისად იზრდება და წინ მიდის, და სულის სიძლიერე ქართველი ერისა კიდევ და კიდევ მაში სჩანს. ეს დამბრკოლებელი გარემოებანი ვერ აფერხებენ მის განვითარებას... დიღ, დიღია უკვდავი შოთას მეგვიდ-

რეობა ქართველს ერში, მის გულში დაუშრეტლად დღევის ძლიერი ცეცხლი ხელოვნებისა, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ ისიც, რომ ქეშმარიტად საღსა და ნათელ გზას ჩვენი კულტურის მსვლელობაში მხოლოდ მაშინ დავადგებით, თუ ჩვენის ცხოვრების განმკარგულებელნი ჩვენვე ვიქნებით. ამიტომაც საჭიროა, რომ ყველა, ვინც ემსახურება ხელოვნების რომელსავე დარგს, ვინც მართავს მას, ყველა ვისაც შეუღია გაიგოს და შეიფიქროს რუსთაველისაგან წანდერძევი ბრწყინვალე ხელოვნების სიდიადე, იგი შესძლებს ყოველ ეაშს, ყოველს წუთს, დღე ნიადაგ იმაზედ იღვწოდეს, იმაზედ ფიქრობდეს, ისეთ პირობებში ჩაეაყენოთ ჩვენი ცხოვრება, რომ მის სრულიად და საესეებით ნორმალურ განვითარებას არავინ ხელის შემშლელი არა ჰყავდეს...

იკტა აბაშიძე

პირველი სრეპლი

მტიული

დღეს პირველად იამ თავისი შეკუმშული მორცხვი კოკორი გაშალა ნახ პრტყელ-ლოყა ყვაილიად; დღეს პირველად გაფურჩინილ ყვაილის კეკლუტ ფოთლებმა იბანავეს დილის კამ-კამა ნამში მაგრამ გამოადიქია მზემ, მოჰკრა თვალი უმანკო იას, მოეხვია მის და ბევრი ჰკოცნა. ეუცხოვა გულ-ჩვილ ყვაილს მხურვალე აღერსი, აჩუყდა და გადმოავლო დილის ცვარი...

ეს იყო პირველი ცრემლი სიყვარულისა.

დღეს პირველად მგლის ლეკვი გამოძვრა თავის ბუნაგიდან. კმრლებ-აღმასა დედა მისი სანადიროდ იყო გასული. უცხო იყო პაწიასთვის ახლად გადაშლილი თვალ წინ ქვეყანაც, რადგან ბუნავის საზღვრების გარეშე მისი გონება ვერაფერს წარმოიდგენდა; უცხო იყო სინათლეც, რადგან მისი ბინა მარად სიბნელეში იყო გახვეული; უცხონი იყვნენ ჩიტუნებისც, რომლებიც წკრიალა ქიკქიკით თავს დასტრიალებდნენ. დღეს პირველად გამოედვიძა მას თავის დაცვის გრძობა და, დაინახა თუ არა უცხო არსება, რომელსაც ადა-

მიანი უძახის მაჩვ-ზღარბს, მაშინათვე უჩვე-ნა მას ბროლივით თეთრი კბილები და შეეტაკა მაგრამ ბრძოლის ფანდების მცოდნე ზღარბმა გამოჰკრა ახლად გამოსულ ცხოვრების ასპარეზზედ მგელს ეკალი თვალში. დღეს პირველად დაიწკმუტუნა ტკივილისაგან ლეკვა, მოერია მას თვალში ცრემლი და ცქრიალით გადმოავარდა ტუჩზედ...

ეს იყო პირველი ცრემლი ცხოვრების სიმწარისა.

დღეს პირველად ახალგაზრდა დედამ შენიშნა თავის ერთადერთის უქეფობა. რამდენი ტანჯვა ვაება გამოიარა საცოდავმა, სანამ დარწმუნდა, რომ უდღეოდ შობილი ბავშვი გადარჩა სიკვდილის კლანჭებს; რამდენჯერ აუკანკალდა საცოდავს გული, სანამ უდღეოდ შობილი ბავშვი მოადონიერა და მტკიცედ დააყენა ფეხზედ. ახლაც არა უქირს რა: მოვა ექიმი, მისცემს წამალს, და ბავშვი ისევ მოსულიერდება... აი ექიმიც მოვიდა; უსინჯავს ზაჯას, ენას, თვალებში უტკერის... დედაც აქვეა. თვალს ადევნებს ექიმის სახის

დ. კლდიაშვილი

მისი ავადმყოფობის გამო

გამომეტყველებას. ტყუილია იმედი: ექიმის სახე უნუგეშობის ღრუბლითაა მოცული. ითმინა, ითმინა დედამ და მაინც ვერ შეიმავრა თავი: მდულარე ვებერთელა ცრემლი გადმოვარდა მას ლოყახედ. .

ეს იყო პირველი ცრემლი სასოწარკვეთილებისა.

დავ. კილოსანიძე

მელიტონ გობეჩაის სსოვნას

ობოლი იყავ, უბედური
ქვეყანაზედა,
ვით მოწყვეტილი შორს ვარსკვლავი
ლაჟვარდ ცაზედა!
არვინ იცოდა, სად გაგტყორცნა
ბედის-წერაბა, —
მოგისპო ღღენი უნუგეშოს
ცრემლის დენამა!..
ბევრი ვეცადე, ვერ გავიღე
ბედის კარები...
აწ მაპატიე, შემცოდე ვარ...
გემუდარები! .

ს. ნინო ორბელიანი

8 ივნისი *)

ეს ლექსი დასაბუძავით მივიღეთ 9 ივნისს, მაგრამ ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო ღღემდე დავიკანადა მისი დაბეჭდვა.

„სინათლის“ „დასასამარებელს“

ჩვეულებად არა მაქვს ჩემს ნაწარმოებზე ოპარაკი და პრინციპიალურადაც წინააღმდეგი ვარ ავტორისა და კრიტიკოსის შორის კამათისა. ავტორს ყოველთვის ჰგონია, რომ სწორედ ის დასწერა და ისე დასწერა, როგორც საჭირო იყო. ნაწარმოებმა თვით უნდა გასცეს პასუხი მკითხველს და კრიტიკოსს. თუ რამე სათქმელი ჰქონდა ავტორს, უნდა ეთქვა ნაწარმოებში. გარდა ამისა, მხატვრული ნაწარმოები საყოველთაო კუთვნილება არის და ყველას უფლება აქვს მას მსჯავრი დასდოს და თავისი აზრი გამოსთქვას.

ბ. გრიგოლ რობაქიძემ გამოილაშქრა, როგორც თვითონვე უთქვამს, „სინათლის“ დასასამარებლად. მე მგონია გაიკცხვა, დაგმობა თუ გენებათ დამცირებაც ნაწარმოებისა ყველას შეუძლიან, მაგრამ „დასასამარების“ შესახებ-კი რა მოგახსენოთ! დავანებოთ ამასაც თავი. დეე, ბ. რობაქიძე დარწმუნებული იყოს, რომ „სინათლეს“ ანდერძი აუფო. თუ კი ამით ჩვენს ლიტერატურას სამსახურს გაუწევს, დეე „ენაცვალოს“ მას „სინათლე“; — მაგრამ მის ლექციაში არის ორიოდე მხარე, რომელსაც მე, როგორც პიროვნება, ზურგს ვერ აუქცევ.

ბ. რობაქიძეს ლექცია იმით დაუწყვია, რომ იგი ღიღის უხერხულობას ჰგრძნობს, რადგანც უნდა „დასამაროს“ კარგი მეგობრის. პიესა. — რა შუაშია, ან რა მოსატანი იყო მას პირადი განწყობილება — არ ვიცი. მხატვრულ კრიტიკაში რა ადგილი აქვს მეგობარს, ძმას, მახლობელს? კრიტიკოსს ნაწარმოებთან აქვს საქმე და არა მის ავტორთან. თუ ბ. რობაქიძეს ჰსურდა ამ სიტყვით უფრო მეტი ფასი დაედა თავის კრიტიკისათვის? — არა მგონია. ეს ხომ ერთგვარი დემოგოგიური ხერხი იქნებოდა და რამდენადაც ვიცნობ ბ. რობაქიძეს, იგი ამას არ იკადრებდა, და თუ მართლა უხერხულობას ჰგრძნობდა, მაშინ კი მე მგონია ასეთი წარმოდგენა ავტორზე სწორედ რომ კარგი მეგობრის პიროვნების დამცირება არის. ნუ თუ ოდნავი ექვიცი კი შეეპარა ბ. რობაქიძეს, რომ „მისი გამანადღურებელი კრიტიკა“

კარგს შეგობარზედ ისეთ გავლენას იქონიებდა, რომელიც შეგობარულს განწყობილებას აუნებდა? არა, ბ. გრიგოლ, შეგობრობა—შეგობრობად და კრიტიკა—კრიტიკად: ერთს მეორესთან არაფერი საერთო არა აქვს და ერთი მეორესიგან სრულიად დამოუკიდებელია.

მე არ გამოვეციღები იმას, რომ „სინათლე“ არც „დრამა, არც სიმბოლიური ნაწარმოებია, არც მხატვრული, არც ზღაპარია... ერთი სიტყვით არც არაფერია, არის, თუ გნებავთ, „ალეგორია“ და უფრო კი „კინემატოგრაფია“ ან არა და ჯამბაზობა. არ შეეკამათები ამაში ბ. ლექტორის, მაგრამ ერთი მიზრძანეთ, 'თუ ეს ასეა, მაშ რაღად დაგპირდით თოფ-იარაღის შესხმა, ასეთი განგაში და იერიში? განა ღირდა მშენებრივი მქვერბეტყველობის და ნიქის დახურდევება მხოლოდ მისთვის, რომ რაღაც ალევგორია-ჯამბაზობა „დაგესამარბინათ?“ ეს ხომ ქარის ცისქვილებთან ბრძოლას წაავაგს. კარგათ მოგხსენებათ, რომ დღეს კინემოტოგრაფს აუარებელი ხალხი ესწრება და, მათ შორის, ძლიერ ბევრი ქართველობა, რატომ არ კითხულობთ ამის წინააღმდეგ ლექციებს?... მაგრამ ნაწარმოების დირსება-ნაკულუღევანებზედ არ შეგეკამათებთ.—ეს ჩემი საქმე არ არის...

ბ. ლექტორის სიტყვით „სინათლე“ **„ეროვნულ გრძნობების გამრყენელია“**... საუბედუროდ ლექცია არ მომისმენია და ვერც რეცენზიებიდან ვავიგე, როგორ ასაბუთებდა და რით ამტკიცებდა ბ. ლექტორი ამ დებულებას. მაგრამ თუ კი ეს ნართლადაც ასეა, ძალა-უნებურად კითხვა იბადება. ბ. რობაქიძესათვის ეროვნული გრძნობა უდიდეს ღირებულებას წარმოადგენს, მე დარწმუნებული ვარ ამაში. მაშ რაღად სდუმდა აქნობამდისინ ბ. რობაქიძე? როგორ, „სინათლე“ თითქმის ზედიზედ იღმებოდა სამი თვის გამავლობაში, აუარებელი ხალხი ესწრებოდა, ამ ხნის განმავლობაში ეროვნული გრძნობა „იხრწნებოდა“, „იარყნებოდა“ და ბ. რობაქიძე, რომელსაც ერთი ლექციით შეეძლო ამის მიზეზის „აღმოფხვრა-დასამარება“,—სდუმდა?... სწორედ მოგახსენოთ ღიდი ცოდევა მისთვის, ვისაც ეროვნული გრძნობა რამე ღირებულობად მიაჩნია. ვარწმუნებ ბ. რობაქიძეს, რომ პი-

რადად ეროვნული გრძნობა მასზედ არა ნაკლებ ღირებულებად მიმაჩნია და თუ კი დომიმტკიცებდნენ „სინათლის“ პარველ წარმოდგენებისთანავე, რომ იგი ეროვნულ გრძნობებს რყენის, მე ჩემისვე ხელით დავასამარბელი ამ ნაწარმოებს, ვინდ იგი გენიოსურ ნაწარმოებად მიმაჩნდეს. ღიდი ბრალდება წამომიყენა ამ მხრივ ბ. რობაქიძემ არა მარტო როგორც ავტორს, არამედ როგორც პიროვნებას და ამიტომაც აღვნიშნე ლექციის ეს მხარე. მე არ ვიცი ისეთი სამსჯავრო, სლაც შეიძლებოდეს ამ ბრალდების განსაჩივრება და ჩემი ამ მხრივ გასამართლება და ამიტომ იძულებული ვარ ბრალდება იმავე სამსჯავროს გადავსცე, რომელიც დაასახელა თვით ბ. ლექტორმა ე. ი. ისტორიას. ვიმეორებ კითხვას: თუ კი „სინათლე“ ეროვნულ გრძნობების გამრყენელია, რატომ ბ ლექტორმა დასაწყისშივე არ მოსპო მისი ბოროტი გავლენა? ვსთქვათ ვარემოების გამო ლექციის წაკითხვა ვერ შეეძლო იმ დროს მაგრამ მგონია ბ. რობაქიძეს კალამი ენაზე ნაკლებად არ უჭრის. ნუ თუ მეგობრების წერილებს ელოდა? ბ რობაქიძე იმდენად თავისუფალი და დამოუკიდებელი მოაზრება, რომ არც ამას უნდა შეეჩერებინა. ვსთქვათ ბ. შალვა ამირეჯიბი **„ზოგიერთი მიზეზის გამო“** თავის მხეს ამ უფლებას მოკლებულად სთვლიდა და მხოლოდ მაშინ ამეტყველდა, როდესაც ბ. რობაქიძის „გამანადგურებელ“ იერიშის ზარი მოესმა... მაგრამ აქ ხომ „ზოგიერთი მიზეზი“ იყო... ვინ იცის, იქნებ მეგობარულ განწყობილებასაც კი ჰქონდა ადგილი. ვსთქვათ ეროვნული ფრძნობის სიწინდის დამცველი და პატივისცემელი ისეთი, როგორიც არიან „ახარის“ მოაზრენი, სდუმდნენ და გულხელდაკრეფილნი შესტკეროდნენ ამ წმინდათა წმინდის შურყენა-გათახსირებას, აღბად ქაქ თუ სხვა და სხვა მიზეზებმა იჩინეს თავი და მხოლოდ მაშინ, როდესაც ბ. ლექტორის მქექარე სიტყვა გაისმა, მაშინ... მაშინ... „კუმ ფეხი გამოყო.— მეც ნახირ—ნახირო... თქვენ, თქვენ ბ. ლექტორო, რაღა ვაბრკოლებდათ? არ მოგეტყვებათ. ის ისტორია, რომელსაც თქვენ მსაჯულად იწვევთ თქვენსა და თანამედროვე ქართველთა შორის, არ მოგიტყვებთ ამას.—

ი. ქავთახიძე

ანტონ ჩეხოვი

რუსეთის სახელგანთქმული მწერალი. მისი გარდაცვალებიდან 10 წლის შესრულების გამო (2 ივლისს).

რ კ ა ლ ე ბ ი .

მკვდარი თუ ცოცხალი?

ჩემი საყვარელი მწერალი პეტრე ალტენბერგი ზის ყავახანაში და სევდის შუქს აფრქევს. ღამის 9 საათია... მისი სატრფო, მისი სიციცხლე თეატრში წავიდა და მოსვლას დაჰპირდა. მის ფეხებთან წევს ერთგული, ძალდი სატრფოსი. მასაც თავი დაუხრია, მაგრამ ძილი არ ეკარება, გამუდმებით ჰყევს და ზუის; უცდის, უცდის მას.

ჩემი საყვარელი მწერალი კრემლიან თვლებით მისჩერებია ელექტრონის ლამპებს, საათს და ფიქრობს: „მოვა კი? როდის?“ ძალდი ზუის და სწუხს საშინლად არ იცის როდის მოვა ის?

სევდის ტალღები ღამიზის მღუმარებით

ვრცელდება მათ ირგვლივ. ნაზი მწუხარება ავსებს მათ წილს და ამ მწუხარებას ვერ მიუგნია შესაფერ სიტყვებისთვის!...

ათი... თერთმეტის ნახევარი... თერთმეტი... თორმეტის ნახევარია და ის მინც არა სჩანს. . სული მლოდნელთა იღუმალ ქვითინებს, მაგრამ ყავახანაში მათ ასეთს მწუხარებას ვერავინ ამჩნევს და განცხრომით მიჰქრის დანარჩენთა წუთები. იზრდება, იზრდება სევდა.

. . . და, უეცრად, ძალდი წამოვარდება, მზიარულად, მკვირცხლად, დაჰყევს და კმაყოფილებით კუღს გააქიცინებს. კარები თითქოს ირღვევა და იგი მდიდრულად შემოდის; ცისფერ თვლებით ჩახედავს ჩემს საყვარელს მწერალს და ღმილით მიუაღერებს: „ცოტათი დამიგვიანდა... მაპატიე“... და ყოველივე გაჰქრა, მოისპო მწუხარება, დარდი — მზიარულეების სხივმა მოჰფინა ყველას. ძალდი ფეხებზე თავს აყრდნობს, თვლებს ნაბავს და სიამით იზნიკება, გრაციოზულ მიმოხვრით უვლის გარს. ჩემი საყვარელი მწერალი გვერდით მიუჯდება და მოუახრობს თავის გ ეს: ოქროს ზღაპრებს. ელექტრონის ლამპები ნეტარებისა და თბილ შუქს მიმოფენენ და საათიც სიხალდის სხაურობით ითვლის ყოველ წუთს, წუთს ნეტარებისას, სიხარულისას...

მაგრამ ჩემს საყვარელს ალტენბერგს უეცრად გაუთვლებს კითხვა, რომელიც წუთიერ მშვიდობა-ნეტარებას დაურღვევს?

იგი გრძნობს, რომ მის სულს, არსებას ამოეცალა რაღაც ძვირფასი, ფრიად საგრძნობი ნაწილი—მის ჟმეს მოაკლდა იგი და მწუხარება ს სახით გაღმოიშალა დაუსრულეების ძღვემამოსილებით. ძაღლის სულსაც მოსწყდა ერთი ნაწილი და განშორდა მათ.

სად, სად მიდის?... ჰქრება თუ გროვდება ეს ნაწილი ადამიანთა სულისა? სად წავიდა მთელი ზღვა სიყვარულის სევდისა, რომელიც უხმო ტალღებელ გარდმოლოდა მისგან?

მკვდარია, თუ ცოცხალი ის ნაწილი, რომელიც მისგან შობილა?... სად არის იგი შვილი?

აი, მწუხარება ქეშმარტის ხელოვანისა. ნამდვილის შემოქმედის ყოველი ს-ტყვა ნაწილია მისი სისხლისა, ნამდვილი ხელოვანის ყოველი სევდა და ზრახვანი ნაწილია მი-

სის სულისა. და ეს სულის ნატეხი, რეალურად არ-სახელი. ჩვენთვის უმნიშვნელოდ ჰქრება. დაუსრულებელ ოკეანეში იძირება ეს ყველაზედ უფრო ძვირფასი და ინტიმური შემოქმედება დიად მხატვართა. ხელოვნების მთავარი მიზანია მხატვრის შენითი ტრავმების ლამაზი გაშლა სიტყვის, ჰანგის, მარმარილოს, საღებავის საშუალებით.

სამაგიეროდ არის ტრავმული ძლიერი და ღრმა, რომელიც ვერც ერთის ამ გზით ვერ გამოითქმის. მაგრამ არსებობა ასეთის ტრავმული ყველასათვის ექვს ვარსება. ხომ ყოფილხართ ერთს წუთის ისეთ სევდიან ნეტარებაში, რომელიც ვერ გამოგიტყვამთ; მაგრამ მღუმარებაში გაგიშლიათ, ღმის ხეწარში გაგისხვევიათ. აი, მაშინ თქვენ ხელოვანი იყავით და თქვენი სული თვის ნაწილს მიდამოში აფენდა, ტრავმულია შლიდა დაუსრულებლად...

ხელოვანი განიცდის, რომ ამ გამოუთქმელ წუთებში იგი მთვრალია სევდის სინაზით; გაზრდილი მწუხარება მის სულს ბზარავს, და დამსხვრეულ გულის ნამტვრევები სადღაც შორს მიჰქრან.

ცხადია, აქ ძლიერია შემოქმედებითი მომენტი, რადგან მას პირდაპირ ფიზიოლოგიურად განიცდის მხატვრის ბუნება და თვის რეალურ ნაწილს, ფიზიკურ ნაკვთს თვის სულისას ხედავს ამ ტრავმდრის შლაში. ხოლო ყოველი ის, რაც თვით შემოქმედს ცოცხალს ნაწილად სწამს, არ შეიძლება ერთის წუთითაც კი მკვდარი იყოს. ეს მღუმარებითი შემოქმედება ყველაზე უფრო განუმეორებელია, აღუბეჭდავი, უკიდურესად ინდივიდუალური ინტიმური და მაშასადამე, ქეშპარიტ მხატვრული, უღარეს ესთეტიური.

მაგრამ ეს ინტიმური და ფარული ხელოვნება, ხოლო ჩვენ ბუნებას მარტო იმის განცდა და დაფასება შეუძლია, რაც რეალურად შედარებულია, რასაც მხატვრობა სახეებით გარდაუშლა, რაც გვსმენია და თვალთ გვიხილავს. ეს უღარესი ხელოვნება ყველა ამას მოკლებულია, მას რეალურად სახული ფორმა არა აქვს და ამიტომ, თითქმის ყველას, იგი მკვდრად მიაჩნია.

ეს ხელოვნების ის სფეროა, რომლის ძა-

ლას, ყველაზე უწინ, თვით შემოქმედი განიცდის და მღუმარების წერტილებით გადასცემს მას, ვინც მისთვის ძვირფასია, მაგრამ უცნობი, ყველაზე ახლობელი, მაგრამ შორეული.

ჩვენი ბუნება იწვევს ამ მღუმარების ტრავმდრის ფორმისაკენ, მის სახიერებას დაეძებს და ამით სცილობს ეს მიუწოდებელი ნაწილი შემოქმედისა გაშლას და არა ინტიმურად აქციოს, გამოამუქლანოს

ჯერ ხანად ამ მღუმარების ტრავმდრის სახავს მარტოდენ სცენა. მხატვრულ განცდათა შესაფერის მიმოხვრით, მიმიკით და დეკორაციების შეხამებით გადმოცემა, აი, გზა ამ უღარეს მხატვრულ შემოქმედების გამყვანებას. მაგრამ ეს გზა ყველაზე უფრო სახიფათოა ხელოვნებაში და ერთი გადამეტებული ხაზი ზას ან შარყად ან უსულო პანტომიმად აქცევს.

შესაძლოა, მომავალში ხელოვნებამ გარდალახოს დაბრკოლებანი და მღუმარების ტრავმდრია ასახოს სისწორით.

მაშინ ჩემ საყვარელ მწერალ ალტენბერგის კითხვა — სად გროვდება ამოდენი სევდა? — ჩვენთვის გადაქრილი გახდება, მაგრამ თვით ალტენბერგისათვის კი... ვინ იცის...

აკაკი პაპავა

აღზომისთვის

(გოგლიჩიძის ასულს თამარს)

ვერც მე გაუძელ შენს დამწველ თვალებს: მეც დამიშინეს გრძნეულის ძალით, გიშრის ფრთიანის ისრით დამკოდეს, სული ამინთეს ცეცხლისა აღით... ვერც მე გადუღრი შენს მკერდის ზღვასა და მის ორ ზვირთსა ღელვად ატეხილს, — იქ ჩემი გულიც შემოტივტივდა და გადაქედა ვნების ქარტეხილს!.. იტაცებ გრძნობას, ფიქრიც თანა გღვეს, სულს იწვევ ტანჯვის გაზაფხულისკენ, მაგრამ არ ვიცი, საით მიგყვებარ — სიყვდილისა თუ სიყვარულისკენ?

ქ. გორი

ს. ფაშალიშვილი

ქართული თეატრის მოღვაწენა

ივ. მესხი

ბათუმის დრამატ. საზღის გაგვირგობის თავმჯდომარე

ივ. პურადაშვილი

ქუთაისის დრამატული საზღის გაგვირგობის წევრი-მწარმოებელი.

კომპოზიტორ დ. არაქიშვილის თსუს უღებანი

(ორი პედაგოგიური კრებული)

ის დასკვნა, რომელიც ჩვენ გამოვიყვანეთ წინა წერილში (№ 16) ბ. არაქაშვილზედ, როდესაც ვარჩევდით მის რომანსებს, სრული არ იქნება, თუ ჩვენი მოსაზრება არ დავადასტურებთ კონკრეტულ მაგალითებით იმის რომანსებიდან; წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ ფრაზიორობას დავეწამებენ

მაგრამ ვიდრე ამას შეუღებოდეთ, მე მსურს ამ კითხვას მხარი აუქციო და შევეხო ჯერჯერობით კომპოზიტორის სიმღერების ორს კრებულს, შედგენილს სახალხო სკოლებისათვის

მე არ შევეხები აქ იმას, თუ რა მნიშვნელობა აქვს მუსიკა-სიმღერას ხალხისათვის და ნამეტნავად ბავშვის ნორჩ სულისათვის. არ შევეხები იმას, რომ არც ერთი ფილოსოფოსი და მოაზრე, ძველი თუ ახალი, არ აცდენია მუსიკაზე მჯელობას და დაუყენებია იგი ჩვენს ცხოვრებაში უმაღლეს საფეხურზე. მე მხოლოდ მივაქცევ მკითხველის ყურადღებას და აკვირდეს ჩვენს ცხოვრებას, შეიხედოს ყოველ კერძო ოჯახში, წოდებისა და მდგომარეობის განურჩევლად, და იქ დაინახეს, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენს ცხოვრებაში მუსიკა-სიმღერას. სიმღერის შესისხლბორცება ჩვენს არსებასთან დაანახებებს ყველას, რომ მუსიკა არის უურთაფლესი მეგობარი ყოველი არსებისა, რომელსაც მუსიკა, ვით მუარველი ანგელოსი, ფეხ და ფეხ სდევს და იზიარებს კაცის

სულისკვეთებას: კირში უქარვებს ვარამს, ლხინში კი ალაფრთოვანებს და უაღვიღებს წინსვლას.

აქედან ცხადზე უცხადესია, თუ რა მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს მუსიკას მოზარდ თაობისათვის, როგორ უნდა შეეაჩვიოთ იგი მუსიკას და როგორ უნდა შეეყვაროთ იგი.

ამისათვის საჭიროა ბავშვთათვის სამუსიკო ლიტერატურა, რომელზედაც ჩვენ ჯერჯერობით მწყრალობთ ვართ. ყველა დამეთანხმება, რომ ჩვენ ბავშვთათვის სასიამოლო კრებულები არა გვაქვს. ბევრი კრებულია გამოცემული ქართულ სიმღერებისა, როგორც მაგალითად ბ. ბ. მაკავაძისა, ჩხიკვაძისა, კარგარეთელისა, ქორიძისა და სხვებისა, მაგრამ თვით ამ კრებულების ავტორნი დადევთანხმებიან და არ გვიწყენენ, თუ ვიტყვით, რომ არც ერთი კრებული არ არის სახმარებელი დაბალ სკოლებში, რადგანაც მათში სრულებით არ არის დაკული სისტემა ამ კრებულებს სულ სხვა დანიშნულება აქვთ; ისინი არიან საერთოდ კრებული საერო სიმღერებისა და არა დამუშავებული მასალა სკოლებში სახმარებლად.

სწორედ ამ ნაკლისათვის მიუქცევია ყურადღება ნიქიერს კომპოზიტორ-პედაგოგს ბ. არაყიშვილს და შეუდგენია დაბალ სკოლებსათვის ორი კრებული. პირველი ერთხმოვან სიმღერებისაგან არის შემდგარი და გამოცემულია წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების მიერ 1905 წ. მასში არის მოთავსებული 23 სიმღერა ჩონგურის აკომპონიმენტით; ზოგი სიმღერა ორ-ხმოვანია. მეორე კრებული ორხმოვან სიმღერებისაგან არის შემდგარი, შიგა და შიგ სამხმოვანსაც შეეხვედებით. ეს მეორე კრებული გამოცემულია 1909 წ. ქ. სოსკოვში თვით ავტორისაგან და შეიცავს 31 სიმღერას.

ორივე კრებულში სიმღერები ისეთ სისტემით არის დალაგებული, მათ შედგენში ისეთი თანდათანობა არის დაკული ადვილ და სიდა მოტივებიდან ძნელ და რთულზე გადასვლაში, რომ მათი შეთვისება ბავშვთათვის მასწავლებლის ხელმძღვანელობით არავითარ სიძნელეს არ წარმოადგენს, მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ ეს ორი კრებული ასეთ მშვენიერ მეთოდით არის შედგენილი და ერთია თით-

ქმის ათი წლის წინად გამოცემული, მეორე ექვსისა, როგორც შარშან კომპოზიტორმა შემოგვიჩილა, აქამდე 20 ცალიც არ არის გაგრცელებული.

ორვე კრებული ძალიან სუფთად არის გამოცემული და იაფადაცა ღირს: პირველი 21) კ., მეორე 25) კ. ჩვენ ძალიან გვიყვირს, რომ ჩვენს დაბალი სკოლები ამ დღეების დროში, როდესაც ყოველი კარგი სახრისიანი გამოცემა, რა დარგსაც უნდა ეკუთვნოდეს, ჩვენთვის ღირს განძს შეადგენს, ასე უყურადღებოდა სტოვებენ ბ. არაყიშვილის საუცხ-

ვო კრებულს; რომელზედაც ავტორს უდიდესი შრომა გაუწევია. ალბად არ იციან ამ კრებულების არსებობა. თუ ეს ასეა, მაშ ვის უნდა დავდოთ ეს ბრალი მაშინ, როდესაც ჩვენი სკოლები უმასალობისა გამოზავნევებს შეუფერებელ სიმღერებს აჩვენენ.

საჭიროა ამ გარემოებას დიდი ყურადღება მიექცის და ჩვენს ყველა სკოლებში ეს კრებულები შეტანილ იქმნენ.

საჭიროა სხვა გაზეთებშიც გადაბეჭდონ ჩვენი მოწოდება...

გ. საყვარელიძე

„ახესლომ და ეთერი“

შ. ფალიაშვილი

ქართული ორიგინალური ოპერა ჩ მოქმედებად და ჩ სურათად, მუსიკა **შ. შ. ფალიაშვილისა**, ლირიკული პ. გ. მირიანაშვილისა.

(სოფეტო აღებულია ქართული ხალხური პოეზიად)

I მოქმედება, სურათი 1. ძველად საქართველოში სცხოვრობდა აბიო მეფე, რომელსაც ჰყავდა ვაჟი ახესლომ და ქალი მარბ ვარსკვლავი. ერთხელ მეფის ძე ახესლომი სანადიროთ წავიდა, თან ახლდა ამაღა და სხვათა შორის მურმან ვეზირიც. დაბრუნდეს ტყეში ახესლომი შეჭვდა წყლის პირს ძონძებში გახვეულს მშვენიერს ეთერს, რომელიც დედინაცვლის ბრძანებით ძროხას აძოვებდა. ახესლომი, მისი სილამაზით დატყვევებული, ცოლად გაყოლას სთხოვს, მაგრამ ეთერი უარს ეუბნება და ტყეში იმალება. მურმანსაც შეუყვარდება ეთერი და გადასწყვეტავს, როგორმე მისი გული მოივას.

სურათი 2. მეფის ძე ამალით მიდის ეთერის დედინაცვლის სახლში და მახავას მტერებს ეთერს, დედინაცვლისაგან შეწყუბებულს. ახესლომი მეორედ სთხოვს ეთერს ცოლობას და სიყვარულის ნიშნად აჩუქებს ოქროს დანას. ეთერი დასთანხმდება და საჩუქარსაც მიიღებს.

II მოქმედება. მეფე აბიო სიხარულით ეგებება ახესლომის დაცოლიანებას და გადასცემს მას გვირგვინს. იმართება დიდებული ქორწილი. ცეკვა და სიმღერა.

III მოქმედება. მურმანი ეთერის გათხოვებით შეწყუბებული ტყეში დახეტება თავის ციხის გარემო და შეჭვდება მავნე სულს ბელიარ ეშმაკს. ბელიარი

*) როგორც ამას წინად ვსწერდით, ჩვენმა კომპოზიტორმა შ. ფალიაშვილმა დასრულა თვისი ქართული ოპერა „ახესლომ და ეთერი“, რომელიც წარმოდგენილი იქმნება შემოდგომავზე. აქ ვებეჭდეთ ლირიკულს.

რედ.

მურმანს შეეღას ჰპირდება და აღუთქვამს ლამაზ ეთერის მიცემას, თუ მურმანი მას დიდს სულს მისცემს. დიდი ყოყმანის შემდეგ მურმანი დასთანხმდება და შეჭვიცავს, ბელიარ ეშმაკი კი აძლევს მაჯაუნს, რის საშუალებითაც ეთერი დროებით ძალიან ავადა ჰხდება.

IV მოქმედება. სახალხო დიდი დარბაზი.

მეფე ახესლომი გაიგებს ეთერის ავადმყოფობას და თავის უბედურებას სტირის, სუფე ქალთ გამოჰყოფთ ავადმყოფი დედოფალი ეთერი, რომელიც მეფესა სთხოვს დაითხოვოს იგი, რადგან ავადმყოფობისა გამო დედოფლად აღარ უნდა იყოს. ამასვე სთხოვენ ახესლომს მისი დედა ნათელა, და მარბ ვარსკვლავი და მახლობელინი. ახესლომი ყოყმანის შემდეგ დასთანხმდება და ამაღას ჰკითხავს ვისა ჰსურს ეთერის წაყვანა, ვეზირი მურმანი ამალიდან წინ წამოვა და მეფეს მოახსენებს, რომ მასზედ უკეთესს მფარველს ეთერისათვის ვერ მოსძებნიან და რომ ამისთანა პატივისათვის საუკუნოდ იქნება ახესლომის მადლობელი. ახესლომი მურმანის ასეთს საქციელს არ მოეღოს და გადასწყვეტავს დედოფალი ეთერი მას გადასცეს. მურმანს ეთერი სასახლიდან თავისთან მიჰყავს.

V მოქმედება. ეთერი ბელიარის დაპირებისამებრ მალე განიკურნება. ახესლომი ეთერის დარღით ავადა ხდება. ერთხელ მურმანის სახლის ახლოს გაივლის და გაიგებს, რომ ეთერი განკურნებულია. ახესლომი გადასწყვეტს მურმანი საომრად გაგზავნოს იმ მიზნით, რომ ის ომიდან ცოცხალი აღარ დაბრუნდეს და ამნაირად ეთერი უკანვე დაიბრუნოს. მურმანი საომრად მიდის, ახესლომი ეთერს სთხოვს თავისი დედისა და დის საშუალებით მურმანი საომრად გაგზავნოს. ეთერი ახესლომისადმი სიყვარული განუტყვევლდება და ავადმყოფი ახესლომის სანახავად წავა. ეთერი ვერ უძლებს მწუხარებას მომკვდები ახესლომის დანახავზედ, ამოიღებს მის ნაჩუქარ დანას, გულში დაიკავას და ორგო ერთად კვებინან.

სამი მგონი

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო

(კ. ბაღმონტიანი)

მადი, მკაცრე! მკაცრე! მკაცრე!
 საქართველოს ნაწინაო ქალო!..
 იწამე, ჩემთვის ნეტარებას
 ეგ შენი კონცა, ბროლ-ლაღ-ფიქალო!..
 მზერა შუგ თვალითა, ცეტხლებრივ მწეგათა,
 სიმრდე მერნის, ვეფხის და შუგლის
 და სმა ცა-ქვეყნის დამტყუვარი, —
 ნეტავ იცოდე, — რა რიჯად გშეყნის!..
 ღვთაების სულს ადეს ეწვია
 წმინდა სურვილი შეყენების ქმნისა, —
 მოხდრია ბროლი, ვითა ლერწამი,
 და გამოჭკვეთა მთა ვაზბეგისა!..
 მალა თოვლი ძეგს და ძირს ევაგილინი
 სურნელსა ჭიფენე ტურფა ტყე-ველსა...
 გსურს დმერთი ჩახა? ადი, იქ ნახე,
 ნახე თუ გაშლი არწივის ფრთებს!..
 ვითა უფსკრული, მისი მწეგრული
 ელავს, ზედ ოდნავ მოსხანს ტაძარს;
 აქ ჯადოსნობენ, აქვე კედლებზე
 სიღვთო ურანის წარწერა ანი!..
 რას ბარში სძინავთ, აქ გარაფრავსე
 ეოველი არსი გრძობას მზის სიცილს!
 განსტყენს ვაზბეგი და მის ფესთ ქვეშე
 თვით საქართველო ეძლევა ძილს!..
 დიად, აქ სძინავს ქართველსა ერსა,
 ამაყსა, ბრტეს და სულით ძლიერსა,
 მაგრამ ვაზბეგის მდლალი ქელი
 ფხიზლად სდარაჯობას მოსეულ მტერსა!..
 უმგზავს, მომშხამველ გველის წინაშე
 სდგას ის ამაყად, ვით რისხვის ზარი...
 მაგრამ იცოდეთ, რომ ამა ქვეყნად
 მტურავი გველი არგვარი ანი!..
 ერთი წმინდა და მეორე ეა
 ქურდულად შხამავს გულშესასარი!..
 — დეე, ნუ ჭყარავს გამეადგელობას
 კონცა-ამბობში გულქვა ზეთარი!..

ა. შანშიაშვილი

კ. მაყაშვილი

ი. გრიშაშვილი

ისმინეთ ეველამ, რომ საქართველო
 სტოტხლობდა, სტოტხლობდა და ეველავტ იტოტხლებს;
 აწის უმღერის არაკვი ველს
 და თერგიტ მასვე გასძახის ქვადებს! .
 მას ამ ოცნებით სავსე მხარეში
 რისთვის მოდან ბიჭიერ გულათ?!.

რასთვის შესაძვენ მას, რაც სწავს
 ტრფობათ, ზღერსით და სიყვარულით!
 ტაძარს შემსვლელია, შედი კრძალვითა,
 სრდილად მოეზურ მის შეკრებსა,
 თორემ ცეცხლს გაჭმრას მშენებრებმა
 და შეეყრები ჭირს და სნებას!..
 ისმინეთ ჩემი! დიდას დაიდად
 მიუწეეთ მარად... ნუ გატკობთ ისა,

რომ ესლ: თოვლით შემოსილია
 და სივლემს მწვერალი ეახებვის მოისა...
 დეე იტადეს, ვისაც-კი თავში
 მტრეთოდენი კვლავ შერხა ჭკეპს,
 რომ ეახებვის შიამ გრვეინგა და ჭკეპს
 იტას.. თვის კლდეო და ნაზრადოს შესა!..

ბ. ახოსპირელი

„იასონის ოინებში“

(დასასრული. იხ. ,,თ. და ე.“ № 13 — 17).

ქეთევ. (განსე) ეს უბედური სრული
 დარწმუნებულია, რომ ვაჟი ამისია. (აღმას-
 ხანს) ვინ მოვიდა, გვიცდეთ, ნახვით, თვარა
 სირცხვილია, — შენც აქ წამოხვედი და მეც.

ალმას ჩემო მარგალიტო, კი ნუ გეწ-
 ყინება და ნამეტანს ნუ უთამამდები არჩილს.
 ხომ იცი, ჭორიანი კუთხეა მინც ათას რასმე
 გვიგონებენ.

ქეთევ (ცოტა გუჯამოსუჯა) მერე შენ
 რას აყოლიხარ კორებს? ქვეყანას ლაგამს
 ვინ ამოდებს! ვისაც იო უნდა, ისა თქვას, —
 შენ რა? (შუა კარში გადიან ორივე. სცენა რა-
 მდენიმე ხანს ცარეადა. მარჯვენა კარადას შემო-
 დიან ბიჭია და ექვთიმე)

ბიჭია. ღმერთი დილია, ვენაცვალე იმის
 სახელს, თვარა რაღა დროს ამისი შვილი იყო,
 ცალი ფეხი სამარეში უდგია.

ექვთ. მზარეული მოუვიდა და რა
 ენადღებდა რა!

ბიჭია. მეც კი მოვკარი ყური კილოკა-
 ვათ რაღაცას, მარა არა მჯერა.

ექვთ. რა არა გჯერა, შე კაი კაცო,
 ვენახში მაგათ მოასწრეს და ყანაში, — მაგის
 ცოლს და არჩილს ბარდიძეს.

ბიჭია. სწორეთ არ არის კაი საქმე შენ-
 მა მზემ.

ექვთ. ახია ამაზე. რაც მოგივა დავითაო,
 ისევ შენი თავითაო. კაცი დაბერდა, მაგის
 ხნის ქვა აღარ არი ჩვენში და რაღა დროს
 მაგისი ცოლი იყო, მერე ისიც ახალგაზრდა
 ქალი! ქალმაც ცვლარ მოითმინა და თავისი
 შესაფერისი გამონახა! ასე გახლავს ეს ამბავი!

ბიჭია. ამ ზამა ცხონებულს, თუ მინცა-
 და მინც არ მოიშლიდა ცოლს შვირთავდა,

უნდა ამოერჩია თავისი შესაფერი, ხანში შე-
 სული დარბაისელი ქალი.

ექვთ. ქე ვურჩიეთ, მარა არ დაგვიჯერა,
 არა. იმისთანა ქალი მინდა რო შვილი ეყო-
 ლოსო, და მოიყვანა, რომ რძე გადმოღის
 პირზე.

ბიჭია. ამა არჩილის არის ვაჟი, ჰა!

ექვთ. არჩილის ნამდვილი.

ბიჭია. კაი საქეა სწორეთ! არჩილმა ვა-
 ეები შექმნას და ამან კი ნათლობა იხადოს,
 ჰა! ჩვენ კიდევ ვიქვიფოთ და დრო გავატა-
 როთ ხოლმე ნათლობაში! (ორვე იტანას)

ექვთ ასე არც ჩვენ დევიწუნებთ ვაჟი-
 ანობას სხვის ბაღში, ჰა, ბიჭია! (იტანას)

ბიჭია. ეჰ, მე აღარა შემძილიარა და შე-
 ნი კი არ ვიცი, ჩემო ექვთიმე. (შუა კარადას
 შემოვაგ აღმასხანა და ორავეს ეგებება.)

ალმას. ოო, ბიჭიასა და ექვთიმეს
 ვახლავარ. ბაღკონზე ჯობია, ბაღკონზე;
 იქ უფრო სიგრილია. (გადასან შუა კარებ-
 ში. სცენა ცდაიერია. მარჯვენა კარებიდან შე-
 მოვლენ არჩილი და ქეთევანი. არჩილი მიხედ
 მოიხედავს, მოეხვევა ქეთევანს და გულში იკრავს)

ქეთევ. (რაცა თავს განიხავსაიხვედებს)
 დავინახავს ვინმე არჩილ!

არჩილი. რას დავეძებ? მეტი მოთმინება
 მე აღარ შემძილია. ხანდახან ისეთ გუნებაზე
 ვარ, რომ დამიხის შენ ბებერ ქმარს ხანჯალი
 ჩავსცე მუცელში და ჩავაძალო.

ქეთევ. ამა ის რას გიშლის, არჩილ, შენ
 გენაცვალე! მე და შენ ხომ მინც ერთმანერთს
 ვეკუონით.

არჩ. ყველაფერს სამხლვარი აქვს მომ-
 ბეზრდა ჩემო სულიცო, ჩემო მარგალიტო

ახალგაზღვა მგოსანი ს. ფაშალიშვილი

[[ქიხიყში სალიტერატურო საღამოებს მართავს.]

ნიადგეს სიყვარულის მალევა, — მეც აღდამიანივარ

ქეთევ. ცოტა კიდევ მოითმინე, ჩემო სი-
ცოცხლე, ის ბებერია, დიდხანს მაინც ველარ
იცოცხლებს და მაშინ მე და შენ ვედარავინ
დავავაზორებს. მაშინ აშკარათ, საჯაროთ ვი-
ქნებით ერთმანეთის; სიყვარულის მალევა აღარ
დაგვკირდება.

არჩ. როდისღა, როდისღა მერე? როდის
ჩაძალდებდა ის ბებერი და ჩამოგვშორდება
გზიდან? იმეგარ გუნებაზე ვარ, რომ დღეს
პირდაპირ სადილოზე წამოვდგები და გამოვაც-
ხადებ, რომ ბავში ჩემია, ჩემი და არა შენი
ბებერი ქმრის, რომ მე ვარ, მხოლოდ მე შე-
ნი ბავშვის მამა და სხვა არავინ..

ქეთევ. აბა რას ამბობ, არჩილ! უმალ მე
მომკალი და მერე ჩაიღინე ეგ საქმე. საქციე-
ნოთ თავის მოქრას, სიკვდილი მირჩენია.

არჩ. (ქეთევას სჯღაბში სჯღაბებს ჩაჭკადებს
და ორბევ წინ წამოადგებიან) ჩემო სულიკო,
ჩემო ტურფა, ჩემო მარგალიტო, შენ ხომ იცი,
რა არის შეილის სიყვარული? ბავში ჩემია და
ვერ მიიქვამს, შეილო მეთქი, ვერ მომიკლავს
მამაშვილური სიყვარული! (ეხვევა ქეთევას)

თეიმ. (ზეზე წამოადგება, ხაჯაჯას იძრამს
და ხადაჯან სენაწაზე გავის) ტუტიული, სიცრუ-
ეა. ვაჟი ჩემია, ჩემია და არა, არა... არჩილის,
თქვე, თქვე გაიძვირებო! (არჩილი და ქეთევა-

ნა შეკრებთან და ერთმანეთს გაუშვებენ. თეი-
მურასი ხაჯაჯას უღერებს. არჩილი შეა
კარბეში გაჯარდება, ქეთევასი ჭკავის, მირბას
მარჯვნივ და გულ შეწუხებული კარბეთან დაჯარ-
დება) ეს სულ იასონის ოინებია, იასონის მო-
ვონილია, ისა მქრის ყველგან თავს... თქვე,
თქვე უსინდისობო, ვაჟი ჩემია, ჩემი! გასკ-
ლით ყველა გულზე. (სუფლიორის „ბუჯასა
შეამხნევს, იჯა, ხაჯარდება. შეშანებული სუფლი-
ორა რვეულს ესვრის თავში, ამოჭრება და შეა
კარბეში გაჯარდება. თეიმურასი ჟერ დატრანაღ-
დება, შემდეგ ჭყარის) ივანე, ივანე ჰა, ივანე!

ივანე. (ასმის ზარტორიდან) მოგიკვდა ჩე-
მი თავი ბატონო, აქ გახლავარ.

მაქ. (მადლიდან) ეგ ვინღაცაა, იმისთანა
ოხერია, რომ გასტინიცაში თერება, სკდება
და მერე ფულზე ატავს ამბობს და აქ კიდევ,
ხედავთ, რა სკანდალს ახდენს? გაათრიეთ ახ-
ლავე აქედან, გაათრიეთ! (ამ დროს ივანე ამო-
დგებული ხაჯაჯათ სენაწაზე გაჯანდება)

თეიმ. აკი გითხარი, ივანე, სულ ჩემი
სიძის იასონის საქმე იქნება მეთქი. (ზარტორს
მიმართავს) თქვენ, კი, თქვე-თქვე .. ახლავე
წეთორით აქედან და თუ საღმე წამოქცდე-
ნით, რომ ჩემი ტარიელი არჩილისაა და არა
ჩემი, ვაი თქვენი ბრალი! (ხაჯაჯათ ამუქრება)
ღე .. დედას გიტორებთ, დედას. (სენაწაზე შეა
კარბეიდან გამოვლენ მსახიობნი, უნის ზედა-
მსედეკეა; ქეთევასი აიფანებენ და გაჭყავთ)

უნის ზედამხედველი. (ორბევს ხაჯაჯას
ართმევს) პოლიციაში უნდა წამოხვიდეთ ახლავე.

თეიმ. იიმე, იიმე, მე თავს მქრიან და
პოლიციაში მე უნდა წამოიყვანონ!

ივანე. (ზეღაბის შლით) სადაური საზარ-
თალია ეს?

უნის ზედამხედველი. ბევრს ნუ ლა-
ზარაკობთ.

თეიმ იიმე, იიმე, რავა თავი მომქრეს,
ივანე, ჰა, რავა მომქრეს! რავა გამიბახეს ცოლ-
შვილი და ოჯახი? სულ იასონის ოინებია ეს
სულ. (მიდის და თან ბურღაღუებს) ოო იასო-
ნი, მაცალე, მაცალე და თუ კაცი გყოფილ-
ვარ.. (გადის . ფარდა ეშვება გამოვა რეჟი-
სორი).

რეჟისორი. ბატონებო, რადგანაც ქეთე-

ვანის როლის შემსრულებელი მოულოდნელი ინციდენტის გამო ავით ვახდა, სამედიკო სხვა არავინა გვყავს, წარმოდგენა გადაიდვა ჩვენ ვალდებული ვიყავით, ფული დაგვებრუნებია, მაგრამ კასირმა გამოგვიცხადა: კასოში გახეტეილა გროვიც აღარ არის, რადგანაც გუშინვე გამომაცალეს არტისტებმა ხელიდან, რაც შემოვიდოა არტისტებს მიემართეთ და ასე მოგახსენეს: ამ ერთ თვეში მარტო გუშინ ვაგვიხიბთ და დღეს რალა დავიბრუნოთო.

დ. რჩელი შვილი

ქართული თეატრის მსახიობქალი, თითქმის 30 წ. ემსახურებოდა სცენას. ამ კამალ დიდს ნივთიერ ვაჭირვებას განიცდის.

(სელებს გაშლას სსსოწარკვეთალებს ჩიშნად და გატრიალდება)
 (ფარდა) *ვ. კ. მ. ი. ი.*

სათეატრო სენიშენები

ზროვინებაში ქართული წარმოდგენების დადგმის საქმე, ვერ არის შესაფერისად დაუბნეული. ეს საქმე დღესაც იმეგვრ მდგომარეობაშია, როგორშიაც ამ ხუთათო წლის წინად იყო. წინად ისე ხშირად არ იდგებოდა წარმოდგენები, როგორც დღეს, და განსხვავება მხოლოდ ესაა. ზროვინების საზოგადოების გონებრივ მოთხოვნილებას ანგარიშს არც დღეს უწევს და წარმოდგენების საქმეს ხშირად ხელოვნების საქმის უკიდრი განაგებენ.

ვასაც სახელის განდიდებას წყურვილი შეიპყრობს, ის საზოგადო მოდღვაწეობას წარმოდგენის გამართვით იწვევს. ასეთი ვაჟბატონი არც საზოგადოების გემოვნებას ართმევს ადღოს და არც ზეისი დაუმახინჯებლობაზე იწუხებს თავს. რამდენათ ძიელ ზეისს დასდგავს, იმდენად მეტ სახელად მიახნა. ოთფელში ერთი კვირის მზადების შემდეგ უდალაცსა არდგენენ, დაბაში — „კაი გრანსა, დანაშაული და სსსჯღლი“ და სსვ. და მერმეთ არ იკითხავთ, ვინ არდგენს ზეისს, ვინ დებულობს წარმოდგენაში მინაწილეობას! სშირათ ისეთი პრები, რომლებსაც უბრალო სცენის მოყვარეობისც კი არაფერია სცხია. ზროვინების სცენას დარაბი მოწყობილობა და უდალაცო, „კაი გრანსა“, „სამეგრელოს მოთავსო დღეა“, „დანაშაული და სსსჯღლი“ სწორედ სცენის გამახსრებაა.

ზროვინების საზოგადოებას თავი მთაბეზ-

რეს აგრეთვე ერთი და იმავე ზეისს წარმოდგენით. სულ ორი-სამი ზეისა, ისიც ზროვინების სცენისათვის შეუფერებელი რომ ზროვინების სცენაზე დგამენ. რაც უნდა კარგი ზეისა დაიწეროს, პისი დადგმა იზროვინების სცენაზე თავს არაფერ შეიწუხებს. სოკოკერთ დაბაში წლიდან წლამდე სავა წარმოდგენა ძლივს გაიმართება და ხშირად სამეგრელო მისთვის ცნობილი და რამდენჯერმე დადგმულ ზეისს უდგამენ. დიდათ არ მიკვირს, როდესაც ამას ანგარიშს არ უწევს სახელის განდიდებას მანიით შეუბრბობი ზროვინებილი „საზოგადო მოდღვაწეა. მიკვირს მხოლოდ, როდესაც მოგზაური დრ. დასებიც ამას შესაფერ ეურადღებს არ აქტევენ. ეს დასები ეოველ წელს მოგზაურობენ ზროვინებაში, მაგრამ რეჟერტურაი კი თითქმის ეოველ წელს ერთგვარი შინაარსისა აქვთ.

ბ. ბ. მივეთ ზროვინების საზოგადოებას საშუალება, ქართულ დრამატულ ხელოვნების განვითარებას მხნაც დღევნოს თავს ეურო. კაუმან-ზანიდლით სასლი ზეისით, აჩვენეთ ის, რაც მას არ უნახავს, თორემ ძველი ზეისები საზოგადოებას თავს მთაბეზრებს, და თეატრისთვის სურგს შეაბრუნებია. სასლ-სასლი ზეისა ქართულ ენაზე ბევრი არ იწერება, მაგრამ რაც არის, ის მინდ აჩვენეთ. ამ გარემოებას ზროვინების სცენის მოყვარეებმა და მოგზაურმა დასებმა შესაფერი ეურადღება უნდა მიაქციონ.

აქილესი

„ნასტავლი შვილი“

(გურული სენა)

„უბედურ კაცს ქვაი აღმართში მიეწიაო“, იგი სტორტე ჩემისთანა კაცზეა ნათქვამი. ძან მდიდარი აზნაური არ ვიყავი, მარა ჩემზე ვარს ქე ვაჯობებდი ერთ ღროს... ღმერთმა ერთათერთი შვილი მომცა, იგი იყო ჩემი იმელ, ღლე და ღამე იმაზე ვფიქრობდი. გადავწყვიტე, სუ... რომ პირზე ტყავი გევიძრო, იმას მაინც უსტაველს არ დავტეებ მეთქი...

გადავყვი ზედ, თუ რამე მქონდა გავცილდე ყორიფელი და იმას დავხარჯე, გავტყდი წელში, ყაბახზე უარესად გავღარიბდი, ცხონებულ მამაჩემს თოხიზა არცაროის არ მოუკიდებია ხელი, იმის საქმე მწყერობა და ნაღობა იყო. მიე თოხითაც კი ვიმუშავე, ბართითაც და წაღლითაც, ამევიძვრე სული, მარა აგინს არაფელად ვავდებდი... ვფიქრობდი, ჩემი შვილი გაათავებს სტავლას, თვითონაც კარგათ იცხოვრებს და ამ სიბერის ღროს მეც გამახარებს მეთქი. სიხარულით ცას ვებოტი-ნებოდი, ვინც შემზღვდებოდა, ყველას უჩივოდი ჩემი შვილი წროულს სუტენტის ტანისამოს-ნი გამოაწყობილი ჩამომივა ქალაქიდან მეთქი, მარა გამიწყრა ღმერთი და ავი უბედურობა შემატკობიეს: შენი შვილი ციხეში უსო...

ვიფიქრე ეგება კაი საქმეზეა დაქირული და, მადლობა ღმერთს; ქვეყნის გულიზა რაც მოუა მოუვიდეს მეთქი. ევედი ქალაქს, შევიტყვე ყორიფელი და მაშინ თლთ გამისკდა მიწა და დამეცა მეხი, თურმე ჩემი შვილი ორი წელიწადია რაცა გამოუგლიან სასტავლებელიდან; მე უბედურს კი მატყუებდა თურმე. ბოლო ღროს მომწერა: მამა ჩემო, უკანასკნელი ეგზამონიე უნდა დევიქირო და ფარა რაც შეიძლო მტეი გამუაგზანო... ერთი საყანე მიწა მქონდა, გავცილდე იგი და კაი თუთმტეი თუმანი გოლუგზანე მაშენათიე. ამ მამასისხლად აღებული თულით მუუუკრავას, ბატონო, ჩერკესკა, დუღუწყია ბანქას თამაშობა და უთავბოლოთ ქეიფობა. დამთვრალად ერთ დღეს, უქნია ვინცხასთან ჩხუბი, ამოუღლია სატევიარი, უქკუნებია თაეში და ზედ შუაზე გადუფილევებია, ბატონო, თაეი. დოუქირავენ და კაი რვაი თევი ციხე მიუციენ. მორი აზლა და ნუ შეიკლავ თავს. ჩემი ნაყმევის შვილი უნივერსეტში და ჩემი შვილი კი ჩხუბის გულიზა რვაი თვთ ციხეში.

რ. ჯიბილ

ქართული სახალხო

თეატრის ისტორია

(დასაწყისი იხ. „მ. და ც.“ № 10—12, 16)

ა. ბაქრაძე

ძველი ს. მ. მოყვ. და პიესების დამწერი.

1888 წ. ისევვე სასელონო სასწავლებლს უფროსი კლასის მოწაფე, ალექსანდრე ბაქრაძე, რომელიც ჩუღურეთში გამართულ წარმოდგენებში მონაწილეობდა, რომ ეს ამსახვობა დაიშალა და წარმოდგენები შესწყვედა. დაიწყო სიარული ქართულ თეატრში და სახდისხან

სტატისტიკად გამდობდა, უკვირდებოდა სტენასზე დეკორაციების დადგმას. ძლიერ უკვირდა რადეცხე ერთ წუთში მთავარიან შადამოებს შექმნიდნენ. ასევე ტყეს, მინდორს, მშვენიერ დაზნაზს და სსვას.

დადე ურადლებას აქვევდა მოკარნასეს (სუფლიორს), რომელიც, სხანასხუშით კითხულობდა ამა თუ ამ ზაესს, და რადეცხე კი მოუსდებოდა სანდროს სტენასზე შესვლას, მოკარნასის გვერდით უნდა დამეგარეო. ისე დაინტერესა ქართულ თეატრში გამართულმა წარმოდგენებმა, რომ დღე-ღამე იმის ფიქრში იყო, როგორმე თითონც გაეშინათ სადამე წარმოდგენა. შეუდგა ზაესის ძებნას და კითხვას! ისე გულმოდგინედ კითხულობდა, რომ ყველას მომეყვდა ზირის კაღოთა დაზნაკს შეეჩვია და დამ-ღამე მეზობლებს უკითხავდა; ისინიც სიამოვნებით უფრს უგებდნენ და იცინდნენ.

— ესქადეგზარ ანის?! — ეუბნებოდა სანდროს ამის წარმოდგენა რომ ნახოთ, სანიტრუსო ის ანისო.

— თუ კი შინაურსებ, გამართოთ, ეუბნებოდენ თავისი მეზობლებია.

ბეკრი ძებნის შემდეგ, ანრჩია ზიეს „კანაშონი“, ორ მოქმედებანი კომედია, შეატეობანი თავისი აზრი სასელონო სასწავლებლისავე მოწაფე გიორგი კვიციანიძეს და კოლა თაქთაქიშვილს, რომლებიც სიამოვნებით დასთანხმდნენ. განაწვევით წარმოდგენის დადგმა, განაწილეს როლები. შეუდგნენ რეპერტეობებს, მოემსახდნენ, დაინაწესა წარმოდგენის დღე — შაბათი, გამოადგეს სიამსახვო ფული, აეადეს ზარი-

ქართულ-რუსული წარმოდგენები. ქართულ წარმოდგენების მმართველი იყო სანდრო ნებერიძე. თეატრს ეწერა: „ქართული სახალხო თეატრი“. მართლაც სახალხო იყო მით, რომ ბალეტების ფასი შედარებით დაკლებული იყო ე. ი. შუარსმდე.

ვ. ჯაბაური

(გაგრძელება შემდეგ)

სახალხო სახლი

სახალხო თეატრს ჩვენის თეატრის ისტორიაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია.

მისი აკვანი ხალხმა არწია და ჯერ გამოცხადდა კადეტ. თუ ერთის მხრით მეტის ეურადღებით ეპურობინ ზნოფისონადურ მისახობთა თეატრს,— მეორეს მხრივ სრულიად შივიწყებული იყო ის ჰატარს გამოქებაული, სდაც „საბა ბერი“ შოკრადებით-მალულად ადგომის სამსადიზში იყო და ერს ქრისტიან ადღვომს აძნო.

თუ ერთის მხრით არ ზოგავს ფულს, ძალას, მისახობთ იმ თეატრისთვის, რომელიც თითქმის სსოგადობის განსაკუთრებულ ნაწილს ემსახურება და ასულდგომულებს, მეორე მხრივ გაკრიბინა, ეურს არ სახოვებენ იმ სამლოცველოს, სდაც ითსუება ზღაპარი გალაში დამწვედველ არწივისა.

ჩვენად საყალღოდ დავიწყებული ჰეუს ჩვენს მწერლობასაც, იგი მეტაქებით ელერსება მოფარფეშე თეატრს და აბა სახალხო თეატრისთვის რად შეწუხდებიან!

მაგრამ წარსულით სახელოვანია, მეობადით შეუდრეკელი და მომავლით ძღაერი ეოკელივე, რომლის მობუელი, დამცველი და დამხრდეელი ხალხია.

კადეტ ეს არის, რომ სახალხო თეატრს მარადისობა ამჟებებს და სეოფელითაა.

სახალხო სახლს დიდი მისისა აქვს ნაკისრი. აქ ანთებული წმინდა დამპირი ცხოველ-მეოფელს შუქს უნდა ჰეფრდეს თავის მოთაფანე მლოცველებს. ხალხის გონებით განსტაკება, სულით ამღლება, გრძობების განსტება,— აი, მოავარი მოვალეობა თეატრის.

მისი დანიშნულება, იყოლ მნათობელი ვარსკლავი, რომელიც ბრძოლის უამისა ეშეშს

იწყებს და გოლაითებს ღაფრთოვანებს, ხოლო უამისა სევედისას, უამისა უამედობისას, უამისა არწივის გალაში დეტრევეებისას, ივლობოს ის იანანა, რომლის ტებელი ჰენგების რევეს მელიადით დამოთაღი ჰრთობლივი იკურნებიან, ლუღლებიან და კარკეველები იმდით, რწმენით და სევენსულით ადგენებული გული აბო-ბოქრდება, აღსდება ჰეშმარიტების სძიბელად

ამ დიდ სამლოცველოს არ ეფერება წუთიერა გატატება, იგი ვერ იქნება დროებითი ამღლელებული. სახალხო სახლი ის ტაძრია, სდაც ხალხი იკრიბება, სულით ერთდება, ერთანირად განიცდის, ტირის, ახრობება, ხსინბოს, იმედობს, სევენსულით და სევენსულით .. ამ ტაძრის სევენსულით უნდა ემსახურებოდეს ჰეშმარიტო და ფაქიზი მისხური. იგი დაშორებული უნდა იყოს არა მკითხე „ქურუმებისკან“. მის მიზანს უნდა აკურებდეს თვით მარონცხებული.

სახალხო სახლის ასეთი დიდი მისისა კადეტ შეისახლხორცეს მისმა მესევერებმა, ხოლო ამ გატატებაში, ჩვენად სამწუხროდ, ვერ გამოიხიანეს სთაზნო სიდანვე, დეკვირება, ვერ აღუსსეს შესაფერისად ცხოვრებას ნაკარხსებია და ბოლას ხომ ერთმანერთის ქიშობას გადამევენ.

სასოგადობებამ უკვე უწეის, რომ ასეთი ბრძოლა განართული სახალხო სახლის გარშემო, რითაც სახალხო სახლს რევე განცდევინეს.

მართლდა, მას ბეერა მამწურება და დამოკრებანი უძღევეს, ამით ის ვარსკვლავს არ გადაფარება ნისლი და დრუბელი, ხოლო ისეთ ხანში ეყავებისას, როგორსაც იგი განიცდიდა ბოლო წლებში,— ესაჭიროვეობად მუშაკთა ძღღონის კარკეცება, რწმენით გატატებული მუშაობა, რომ იგი სრულიად გაფურჩქენ ილიყო. ჩვენ მამის გევერებოდ უფლება გვაძაზნა და კორძებულ ხელებით შექმნილ მსატრულ სახალხო თეატრით.

მესევერთა ზირდამა ქიშობამ კი იგი რამდენიმე სევეურით ჩამარჩინა ამ ცხას, რიცა მეტად გულსკაღია. დემოკრატის ვაღია ამას შესეფერისა ანვარიშა გეწეოს; უკითოს სარკმელი თავის ტაძის ჩეველებსამებრ და მეთაურთ უინანობას-კი სსხღავარი დაუღვას.

ჩვენ მუხს ნეერთ სელოვანების რეადურ შემოქმედლის ჩეერთისა განსაკებ ფორმამა შექ-

სოფლის - წინაშე.

ჩვენ გვესაჭიროება თეატრი სერიოზული, აზრი თავისი შესაფერი ფერადებით აკანძულია, თეატრი არა წუთებით ამაღლეგებელი, ფრანკო-ლოგიასზე აშენებული, არამედ ტაძარი სამლოცველო, სადაც სული, გული, გონება, ადგილი-თავსება თუ სხვადასხვა მოტრეფილი შესაძლებელია, უანგარო გაწვევით, რომელიც დრამა დას დასავსებ ჩვენს ასრებს.

წუთიერად ამაღლეგებელი წუთიერადგონელებს, ხოლო როგორც კალბას ეკლესიისა გულის სიღრმეში ზოულობს თანაგრძობას და იქვე ბუდობს. იგი იღუმელებსა - მარადისობის განცდას. დემოკრატიის მოსიყვარული მს:ტვარი, დანამტკრები, მუსიკისი, მწერალი, მს:ხაობი, მოქანდაკე ამ თეატრის სამოსელია უნდა შეიმოსოს და ხალხსა ერთად განიცადოს თვისი შემოქმედება.

და ისინი კი, ვინც ხალხს სხვებით სხალსი სხლს შესეურობენ, მხოლოდ ზოლი-ტიანობა-დასობანობით კი არ უნდა ხელმძღვანელობდნენ საქმეს, არამედ უმთავრესად ხელფონების პრინციპებით...

ამიტომაც სხალსი სხლდის შესეურობა წმინტებით დადინჯება, რათა მშვენიერ თავიგულად შეკეთდნენ დადი საქმის გასაფურხქენებლად.

აჩრდილი

დათვა

წ ვ რ ი ლ ი ა მ ბ ე ბ ი

საზოგადორო

◆ თბილისის დამატებითი დასის რეჟისორ-ნი მომავალ სეზონისათვის ამ თვითვე იჭერენ თადარიგს როგორც პიესების, ისევე ტანისამოსის, დეკორაციებისა და ბუტაფორიისს. მზადდება ახალი დეკორაციები.

◆ დიხ ჩიანდლა დასი ახალი რეჟისორ-ლირი იოს მოქმედებიანი დრამა „ცხოვრების ტალღებში“ მუშა-ნოქართა ცხოვრებიდან.

◆ ი. ჯარდალიშვილის თარსნობით მ. ვიქტორელისა და ი. გრიშაშვილის მონაწილეობით სამხარულო წარმოდგენები გაიმართება 6 ივლისს სილნაღში, 8-ს - ველისციხეში.

◆ სრულიად საქართველოს სენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობის სურათები: 1) მთელი ყრილობის; 2) პრეზიდიუმისა; 3) სპეციალური კომისიისა და 4) ყრილობის მომწვევ კომისიისა უკვე დაამზადა ფოტოგრაფმა ედ. კლარმა (სახალის ქ. თეატრის ესკოლა). თითო სურათი ღირს 1 მ. 50 კ.

◆ გ. ფოცხოველი დასი ახალი პიესები:

1) „ყორნები“, ოთხ მოქ-ნი კომედია თავდაზნაურთა ცხოვრებიდან; 2) „განადგურებულნი“, ოთხ მოქ-ნი დრამა გლეხთა და თავ.-ანს. ურთიერთობიდან. ამ ეჟამდ სწერს რომანს „თავის ქალა“-ს ჩვენის ინტელიგენციის ცხოვრებიდან.

◆ თ. თარდლიშვილი სთარგმან უკრიონელთა გამოჩენილ მგონის ოლესის 1-მოქ-ნი პიესა „შემოდგომა სიყვარულისა“.

◆ გორის სამიტიხვოლო სსსარგალოდ სალიტერატურა საღამო წარმოდგენითურ გაიმართება 23 ივლისს.

◆ ღუშეთი უხლდა ძაბრულ სენის მოცხარათი წამი. საქმის გამგედ ამორჩეულია დ. კობაშვილი, ს. ნაწარაძე და გ. მაისურაძე. უკვე გამართეს ერთი წარმოდგენა სენის სასარგებლოდ. ხალხი ბლომად დაესწრა და ისიამოვნა. განზრახულია დრამ. საზის დასწრა. საზოგადოება თანაგრძობით ეყრდობა.

◆ ხონში ჯავახილის სეზონი 29 ივნისს დაიწყო ალ. ყალბაძევილის რეჟისორობით. წარმოდგენილ იქნა „შალვა დადიანის „შენი ქირიმი“ და კ. ყიფიანის „დატრიალდა ჯარა“. ხალხი ბლომად დაესწრა და ძლიერ ნასიამოვნებიც დარჩა.

◆ მუხათა მოგვარა-მგალობელთა გუნდი, 30 კაცისგან შემდგარი, მ. კაცხაძის ლიტერატობით 12 ივლისს დაბა-ქალაქებისკენ გაემგზავრება და კონცერტებს გამართავს გორს, ცხინვალს, ახალქალაქს, ხაშურს, სენაკს, ბორჯომს, წაღვერს, ბაქურიანს, ტიათურას, საჩხერეს, სამტრედიას, ლანჩხუთს, ხონს, ოზურგეთს, ქობულეთს და სხ. გუნდი შესარულუმს ქარველ მუსიკოსთა მიერ გადადებულ ხალხურ სიმღერებს, სოფლის სენებს ფანდურზე დაკრით და სხ.

გუსთა შორის

◆ მფარლ ან. ჩახოვის ბარდაზვალუბის ათი წლის თავი შესრულდა 2 ივლისს. რუსის ზოგიერთა გამოცემებმა მწერლის ხსოვნას საგანგებო ნომრები უძღვნეს.

◆ სამარხი ძანის ფსელდა შვიმშუაზა რუსეთის სათვართო საზოგადოების საბჭომ. ამ მოკლე ხანში შინაგან საქმეთა ევზირს წარედგინება დასამტკიცებლად.

◆ „მეუფე ურიათა“-ს შესახებ გამოიცა ახალი განკარგულება, რომლის ძალითაც პიესის სენის წყაითება შეუღლიან მხოლოდ ერთ კაცს და არა რამდენიმე პირს გრიმებსა და ტანისამოსში, როგორც ამას აქამომდე ზოგიერთი ახერხებდნენ.

◆ სიმეხვარტორო დრამ. კარსაზო მისალები გამოცადნი დანიშნულია 21, 22 და 23 აგვისტოსათვის, მეცადინეობას შეუდგებიან 7 ენენისთვის.

ჩვენი ვინა

ჯავადილი. ქ-ს გგზავნებთ. ეგ. ონოშვილის შესახებ მოგონება არ მიგვიღია. გამოვიგზავნეთ. ქუთაისი, დ. ჩ-ს პიესა გამოვიგზავნეთ.

ხარფუხის საოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა სახაფხულო სადგომში, მიხაილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფ საბოლოოს გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში.

დღეს, კვირას, 6 ივლისს

სინემატოგრაფი, მუსიკა და ცეკვა

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან 25 კ. დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

ქალები და სტუდენტები შესვლის ფასს არ იხდიან კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილია ბაღი შეიძლება გაიცეს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სეირნობათაათვის.

კლუბში გაიმართება ხოლმე **ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო და ვოკალური საღამოები** და აგრეთვე **სახალხო სეირნობანი.**

აღსასრული აღამიანის ტანჯვისა კონორაშია (სუსუნაში)

4 წ. გავიდა, რაც ჩემი გამოკონილი წამალი „რაპიდი“ გასასყიდად გამოვიდა სამურნალო, საბჭოს ნებართვით № 1295, სუსუნატის წამლობისთვის, როგორც მაგარი, ისე ხრონიკულისა. ამ ხნის განმავლობაში „რაპიდი“-ს პრეპარატი ათასობით ავადმყოფი სრულიად განიკურნა, რომელთაგანაც სამადლობელი წერილები მაქვს. წამლობის ასეთი ნაყოფი უფლებას მაძლევს, პრეპარატი „რაპიდი“-ი, როგორც ყველაზე არსებითი და სწრაფად მოქმედი საშუალება ამ სნეულებისა, გურჩიო ყველას. უკანასკნელ წლის დაკვირვებამ კვლავ დაამტკიცა, რომ „რაპიდი“-ის პრეპარატი წამლობის შემდეგ სუსუნატი რომ არ მორჩენილიყოს, ამისთანა შემთხვევა არ არის; ამისათვის გადაჭრით ვაცხადებ, რომ რაც უნდა ხანგრძლივი იყოს ავადმყოფობა, ჩემი გამოკონილი საშუალებით სამ კვირაში წამლობა საკმარისია სუსუნატის მოსარჩენად, და „რაპიდი“-ის შემწეობით სრულიად მორჩენილად უნდა ჩიოთვალოს.

მართალია, უკანასკნელ წლებში სუსუნატის (გონორეი) წინააღმდეგ ბევრი საშუალება გამოჩნდა, რომელნიც ჩკირა და არსებით განკურნებას პირობებდნენ და ავადმყოფთ, შესაძლოა, გულოდ გაუტყდით ამ წამლობის უწყალოდობით და სამართლიანად შეუძლიანთ ეტვის თვლით შეხვედნენ ჩემს წამალსა, — ამ შემთხვევაში მათს უკრძალავს იმ ვარემოებაზე მივიტყვე, რომ ჩემი რწმენა „რაპიდი“-ის უბრძობაში და ჩემი დაპირება რომელი სიტყვა რომ არ არის, იმის დასამტკიცებლად ყველას, ვინც ჩემდა პრეპარატ **რაპიდი-ის** ორს ორმაგ ფლაკონს (წამლობის მთელი კურსი) მიმართებს, წამალთა ერთად ეგზავნება ჩემგან ხელწერილი, რომ უკეთუ არ მოაჩინოს, ფულს უკანაფ დაგებურუნებ.

ნიმუში ჩემის ხელწერილისა:

„მე, ამისა ქვემოთ ხელისა მომწერილი, ამ ხელწერილს ვაძლევ ბატონს (ამასა და ამს) იმაში, რომ მივიყიდ რა მას ჩემი „რაპიდი“-ის ორი ფლაკონი, სუსუნატის წინააღმდეგ, თავდები ვარ, რომ 20 დღის წამლობის შემდეგ ეს სნეულება სრულდებით

გაპქრება. თუ აღნიშნულ ვადაზე რომელიმე ლაბორატორიაში შარდის გამოკვლევის შემდეგ აღმოჩნდება განუკურნებელი, მაშინ ვეღვიდებული ვარ რვა მანეთი დეფერანდში“ (ხელ. მოწერა.)

ზემოდ მოყვანილ ცნობას, რომ ბევრ განკურნებულ ავადმყოფებისგან სამადლობელი წერილები მაქვს, გადავწყვიტე ჩემს განცხადებებში მოვთხოვო ხოლმე ახალი მადლობის წერილები. ამ წერილების დედანი (აუტოგრაფი) ჩემთან ინახება და ყოველს მსურველს შეუძლიან მათი ნახვა. წერილების სინამდვილეში თავდები ჭირ. თუ რომელიმე მთავანი დედანს არ ეთანხმება, **ვალდებული ვარ, გადავიხადო 1000 მანეთი რომელიმე საზოგადოების სასარგებლოდ.**

წერილი 11. მ. ხ. ბ. დ. დელამურე! დიდათ გმადლობთ თქვენი სასწაულ მოქმედ „რაპიდის“თვის“. განვიკურნე, გურჩიო ჩემს ნაცნობებს მოგმართონ თქვენ, პატრისცემით ვ. მ. ვ. ქ. რაენო.

წერილი 12. მ. ხ. ბ. დ. დელამურე! მივიღე ათი წელიწადი ვიტანჯებოდით ამ საშირელ სენით. თქვენმა უებარმა საშუალებამ განიკურნა 26 დღეში. ამდენი ხნის ტანჯვის შემდეგ მე არ მწყინდა თუ იქნებოდა ისეთი საშუალება, რომელიც შესძლებდა ჩემს განკურნებას. მაგრამ მოვეტყუედი, ყოფილა — ეს არის თქვენი რაპიდი. გიძვირე გულწრფელ საღამს და დღევანდელმან ტანჯული ხალხის საყეთილდობათ. პ. ლ. ტროიკი. 16 მარ. 1912 წ.

ფასდლებით და გაგზავნით მ მ. ფასდადებით იგზავნება მხოლოდ 3 მან. გამოგზავნის შემდეგ.

გთხოვთ შევიტოს და ცნობებისათვის მიპაპათოთ.

თბილისში ჩემს წარმომადგენელს კ. აკოპიანს, ლორის-მელიქიძეს კ, №16, 13, სახელმწ. ბანკის პირდაპირ, დილის 11—2 ს. და საღ. 5—7 ს. აგრეთვე ისყდება მმ. ტერტორიების აფთიაქში, ნეკრასოვისა და რაზიგზლის ქუჩ. კუთხეში, ვორინკოვის ძეგლის მახლობლად.

პატრისცემით **მ. დელამურე**, მოსკოვი, ნეგლინის მისა. № 14—2 სს. 2.

ქიმიკები:

ა. ო. იაშვილი

(თბილისის საქალაქო 1-ე ნაწილის მკურნალი)

შინაგან ავადმყოფობათა.

დილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.
წყნეთის ქ., № 19.

იბილისა ალ. სოლოღაშვილი

იღებს ავადმყოფებს

დილით 9—2 სათ., საღამოთი 5—7 სათ.
გოლოვიანის პრ., № 12.

გ. დ. დამბაშიძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობათა.
ვარდის უბნის ქ. № 9.

გ. ე. თიკანაძე

(თბილისის საქალაქო მკურნალი)

შინაგან სნეულებათა

დილით 12—1 ს., საღამოთი 5—5 ს.
კიროვნი ქ. № 18

შ. ა. მიქალაძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობათა.
საღამოთი 6—7 ს.

მიხეილის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16.

გ. ვ. ნათიშვილი

კანისა, ვენერული და სიფილისისა.

დილით 11 $\frac{1}{2}$ —1 ს., საღამოთი 6—7 ს.
მონუმენტის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

ა. ნ. დიანაშვილი

(ორდინატორი თბილისის სარკინის გზო საავადმყოფოსი)

კანის, ვენერული და ჯანსაღისა.

შუადღით 1—2 $\frac{1}{2}$ ს., საღამოთი 6—8 ს.
მისკოვის ქ. № 4.

ივ. ვ. გომარათელი

შინაგან ავადმყოფობათა

1 ივნისიდან

ბორჯომში

სტამბა „სორაპანი“

ექ. ვასტანგ დამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე
ძალ-ვაჰშთათვის 8—5 წლამდე

დაწვრილებით პირობები მსურველთ გაეგზავნებათ ფოსტით მოთხოვნილებისათვისავე.

მისამართი: თბილისი ექ. ვ. დამბაშიძე
ვარდისუბნის ქუჩ. № 9. (წ.)

ხელოვნურად სამკურნალო და

შეზავებული ხილეულთა წყალი

მიტროფანე ლალიძე დ. ა.

მზადდება საუკეთესო ხილეულის წვენიდან. წმინდა შაქრით, ქიმიურად გაწმენდილი მასალებისაგან, გამოხდილი და ნაღული წყლით.

გამო და სუნი სააგური აქვს

ფირმა დაჯილდოვებულია წყლის საუკეთესო ღირსებისთვის დიდი ოქროს და ვერცხლის მედლებით და ცნობილია სრულიად უვნებლად თბილისის გუბერნიის სამკურნალო მმართველობისაგან (№ 5792)

ქარხნები იმყოფება: თბილისში—გოლოვიანის პროსპ. № 6, ტელეფ. № 4-11, ქუთაისში—პუშკინის ქ. № 5.

(20—17)

იოსებ იმედაშვილის გამოცემა № 51

სინათლე ზღაპარი-ფერია 3 მ. და 7 ს. ი. გედგვანიშვილისა, ავტორის მოკლე ბიოგრაფიით, სურათებით და ექვსი ნახატი.

ფ. 30 კ. ათობლივ და ასობლივ ნაღველ მყიდველთ თითო წიგნი დაეთმობა 22 კ. ფასადღებშიაც გაიგზავნება.

მისამართი: Тифлиси, ред. „Три да Цховреба“—Юсифу Имедашвили.

(10—8)

ახალი წიგნი

დეკლემები, სცენები და მოთხრობები

ა. მ. ანაზარდია

ავტორის პორტრეტით, კრიტიკული წერილით და სხვა სურათებით. ფ. 60 კ. საწყობი ავტორთან—საპერის ქ., № 5, საქ. სახლი. წიგნით მოვაჭრეებს ზეულებრივი % დაეთმობა.

(5—3)

Типография „Сорапань“